

1834 - 1964.

Jeg har kalt dette for "glimt fra Venstres historie i Bærum" fordi det jeg kan make å få med i dette korte kåseri bare blir sprette trekk fra de 80 år som er gått siden partiet ble stiftet 14. mai 1884. Det er ellers en historie som ble mer og mer interessant jo mer jeg fordypet meg i den, og det er jo bare så sørgelig at historien om Venstre i Bærum ikke er blitt skrevet ned og tatt vare på. Det jeg har samlet av stoff om Venstre i Bærum, er på inngang til og den tid jeg har kunnet ofre på arbeidet, vært for innskrenket. Det kunne jo ha vært å vente at det f.eks. ved 50 års jubileet var samlet stoff om det første halve århundre, men det må dessverre slås fast at våre folk i 1934 visstnok ikke engang var oppmerksomme på årstallet og jubileet. Hverken i Vestre Bærum Venstreforening eller Østre Bærum Venstreforening (det var nemlig 2 venstrelag den gang) er det med ett ord nevnt at laget var 50 år. På samme måte var det også da laget var 75 år for 5 år siden. Det håp jeg hadde om å finne stoff til det jeg skal si i fyldige 50 og 75 års meldinger svant altså, så det var å begynne på bunnen av. Men jeg vil inderlig håpe at det vil komme en som vil ta seg av det umåtelig interessante arbeide det ville være å skrive boka om Venstre i Bærum. De kilder jeg har hatt til rådighet...

De kilder jeg har hatt til rådighet, er det som finnes av forhandlingsprotokoller eller møtebøker fra venstrelagene. Videre samtaler med en del eldre venstrefolk, helst da slike som har vært aktivt med i lagsarbeidet, noe stoff finnes i Bærumsboka, litt i Akershus fylkeslags arkiver, og så tilslutt et jeg selv husker fra de 35 år jeg har vært medlem i Bærum Venstre.

Arkivet til Venstre i Bærum er forresten svært dårlig, i det så meget mangler. Best er det fra Vestre Bærum venstre. Der har vi mødebøger fra 1894, det året Bærum Venstreforening ble delt i 2 : V. Bærum Venstreforening og Ø. Bærum Venstreforening. De første 10 år var det ett venstrelag for begge sogn, slik det ble igjen i 1951, da Bærum ble gjort om til ett valgsgn. Det finnes ingen ting i arkivet fra de første 10 år 1884 - 1894.

Fra Østre Bærum Venstreforening har vi i arkivet bare møtebøker fra 1916. Jeg nevner dette om noen skulle kjenne til noen av det arkivstoff som mangler.

..... Først vil jeg si litt om den politiske situasjon i Bærum for 80 år siden. Vi kan vanskelig trekke noen sammenligning mellom den politiske interesse den gang og i dag. For det første var det den gang så få som hadde stemmerett, og selv blant de som hadde stemmerett, var det få som benyttet seg av den, i allfall ved kommunevalgene. Den gang ble formenn (formannskap) og representanter valgt hver for seg for 4 år ad gangen, og de gikk ut skiftevis med en halvpart annethvert år, slik at det altså ble valg hvert annet år. Jeg kan ikke trette med for mange tall, men la oss se på noen få: Først fra stortingsvalget i 1894:

Forst fra stortingsvalget. Inntil 1894 var Bærum anneks under Asker og valgte
stortingsmenn sammen. Folketallet tilsammen i Asker og Bærum var fra 1840
og i lang tid framover ca 7.000 mennesker. Av disse hadde
i 1838 235 stemmerett, men bare 76 avgav stemme.
I 1870 222

I 1870	227	"	"	"	16	"	"
--------	-----	---	---	---	----	---	---

I 1870	227	"	"	"	46	"	"
--------	-----	---	---	---	----	---	---

I 1882	422	n	382	n	n
--------	-----	---	-----	---	---

I 1865 842 " ,og hele 791 "

i 1880 842 " , og hele 791 " " . Vi ser at den politiske strid
i 1880 årene med riksrettsdommen m.v. i 1884 har virket.
Men så var det litt for høyt.

Men så var det litt fra kommunevalgene:

Men så var det litt fra kommunevalgene:

Ved formannsvalget i 1837 avgitt i V. Berum 21 stemmer, i Ø. Berum 10 stemmer,
1845 21 " " " " " "

10 år efter

I 1847	"	"	"	9	"	"	"	10	stemmer,
--------	---	---	---	---	---	---	---	----	----------

I 1875 " " " 6 " " " 9 " "

I	1883	"	"	"		"	"	"	4	"
				22	"	"	"	"	10	"

I 1885	"	"	"	88	"	"	"	18
								84

Vi ser tydelig at de politiske begivenheter i 1880 årene har virket, og tydeligst ser vi virkningen ved valget i 1885, da vi hadde fått både Høyre og Venstreforeninger året før. Valgdeltagelsen er 4 doblet fra siste valg. Men noen valginteresse i den forstand vi kjenner det, var det selvfølgelig ikke. Inntil 1884 hadde Bærum herredsstyre faktisk vært en selvsupplerende forsamling som fornyet seg omtrent som et styre i en liten lokal forening, ja, vi kan si med enda mindre interesse. Vi hørte at ved formannsvalget i 1875 ble det i Ø. Bærum avgitt 4 stemmer, derav 2 på Hans Øverland og 2 på C. Halvorsen. Det måtte loddtrekning til for å bestemme rekkefølgen. Snakk om valgkamp!

De styrende og de som hadde stemmerett, tilhørte så befolkningsklasse: de eiendomsbesittende. Kroupsarbeidernes klasse var ikke med. De hadde ikke stemmerett, og en husmann f.eks. kunne ikke engang være med i fattigkommisjonen. "Arbeidernes og husmanns navne får man søke i fattigkommisjonens underrettelses-liste og i lagdeprotokollene", har jeg lest en steds, og slik var det også her i Bærum. Noen politisk brytning mellom ulike samfunnsoppfatninger i herredsstyret kunne det ikke bli, da i grunn bare én samfunnsgruppe var representert. I de gamle herredsstyreprotokoller, slik de er oppbevart i Bærum kommunes arkiv, kan vi nok etundom lese om meningsforskjell i enkelte spørsmål, men det var alltid bare i praktiske spørsmål eller i distrikts- eller grendespørsmål. Noen uenighet i oppfatningen av samfunnsspørsmålene er det aldri å spore i herredsstyret, for der kom bare ett syn til orde.

Et visst tillop til en opposisjon kan vi merke i et skolespørsmål som ble behandlet i Bærum herredsstyre i 1874. Det nye syn var representert ved 2 menn: Hans Hansen og Ole Ellefsen, og kan vel kalles det første bevis for en våknende venstreopposisjon, eller venstreelement i Bærum. Den samme Ole Ellefsen ble forresten ordfører i bygda fra 1874 til 1881. Men den gang ble ikke ordføreren valgt på noen partiliste, så vi kan ikke betegne Ole Ellefsen som den første venstreordfører i Bærum, selv om han representerte et syn som senere ble venstres.

Så kom 1880 årene som et friskt vær politisk sett, i bygdepolitikken. De var sikkert flere årsaker til dette, bl.a. den kamp som ble ført på det rike politiske plan som førte til riksrettsdommen av 1884 og gjennomføringen av parlamentismen i vårt land. Vi skal ikke komme nærmere inn på dette her, men se på de følger den våknende politiske interesse fikk i vår bygd.

Både Venstre og Høyre stiftet politiske foreninger i Bærum i 1884. Fra venstrehold var det all i 1882 tatt til orde for å stifte egne politiske foreninger, og på mange steder i vårt land kom slike foreninger i gang i gang. I 1883 ble Stortingets venstreforening stiftet, og i januar 1884 var det alt stiftet så mange lokallag av venstreforeninger at Norges Venstre kunne holde sitt første landsmøte.

Vi regner 4. mai 1884 som stiftelsesdagen for Venstre i Bærum, for den dag ble det holdt et folkemøte hos Julius Viness på Grini gård. Her var det foredrag av stortingsmennene H.E. Berner og Dieseth, og etter foredragene ble det stiftet en venstreforening under navnet Vestre Bærum 17. mai forening. Omtrent samtidig, men vi vet ikke datoen, ble det stiftet en liknende venstreforening i Østre Bærum under navnet Østre Bærum 17. mai forening. Her var stasjonsmester N.C. Fossum formann og i Vestre Bærum gårdbruker Julius Viness. Allerede året etter, 15. februar 1885, ble de to foreninger slått sammen, og kalt Bærum 17. mai forening. Her ble Fossum formann og fullmektig Johan Martinus Staff fra Høvik Glassverk, en mann vi skal høre mer om senere, ble viseformann. Det var 5 styremedlemmer fra hvert sogn, og allerede etter vel et års tid ble navnet forandret til Bærum Venstreforening. Jeg kan med det samme at Bærum Venstre var én forening til i 1894, da den ble delt i 2 igjen: Vestre Bærum Venstreforening og Østre Bærum Venstreforening, for så i 1951 å bli slått sammen til ett lag igjen, som jeg har nevnt foran.

Men tilbake til 4. mai 1884. Hvem var denne Julius Viness som åpnet hjemmet sitt for det første offentlige venstremøte som vi vet om i bygda vår? Han var gårdbrukersønn fra Sæner i Vestby, og var nylig kommet til Bærum hvor han hadde kjøpt gården Grini i Vestre Bærum. Han kjøpte senere gården Borkenholm, hvor han levde helt til sin død i 1934. Han var helt fra ungdommen av en glødende radikal og i opposisjon til embetsmannsveldet og det konservative styre. Han fulgte med glupende interesse med i de store politiske oppgjør, frydet seg over Venstres framgang i norsk politikk, og Johan Sverdrup var hans selvfølgelige ideal. Merkelig nok kom ikke Viness selv med f.eks. i Bærum herredsstyre, men han var strategen som ledet organisasjonsarbeidet, arrangerte møter og var stadig på farten som agitator. En ting er han blitt kjent for: Han skal være den første som heiste det rene norske flagg i Bærum. Det blafret for første gang fra hans flaggstang på Grini gård i Vestre Bærum.

Viness ble såpass gammel at han opplevde ikke bare Venstres storhetstid, men også dets tilbakegang, således ved avskallingen til Bondepartiet i 1920 årene, der så mange av hans egne også gikk over. Dette smertet ham, men selv stemte han selvfølgelig venstre til det siste valg han opplevde å være med i.

Vi har en del personalkunnskap også om en del av de menn som var de ledende i Bærum Venstreforeninger de første år, og som kom til å spille en større rolle politisk enn Julius Viness, men tiden gir ikke høve til å komme nærmere inn på det her nå. Jeg ville likevel så gjerne risse disse enkle minneord om Viness som var den aller første som skapte Venstre-historie i Bærum.

Og så noen små glimt fra dette Venstrelags historie. Hvem var med i foreningen og hva var foreningens formål? Som nevnt har vi ingen medlemsliste fra de første 10 år, men navnet på noen av styremedlemmene har vi. I Vestre Bærum var alle 5 gårdbrukere: Gudbrand Haug, Johan Tandberg, Anton Skui, Kristian Kirkeby og Julius Viness. Fra Østre Bærum har vi bare de to: stasjonsmester N.C. Fossum og fullmektig J.M. Staff. Men fra 1894 har vi medlemsliste fra Vestre Bærum. Denne liste er ført med en enestående nøyaktighet av lærer O.A. Brekke, og omfatter hele 191 navn. Fra samme år har vi også en manntallsfortegnelse over de 375 stemmeberettigede i Vestre Bærum. Og det er en interessant liste. Der er det oppgitt ikke bare navn og stilling, men også stemmerettsbetingelser så som eier, leier eller bruker av matrikulert jord, og om stemmerettsbetingelser som skatteyter med oppgitt "antagen inntøgt efter siste aars ligning". Og så kommer det interessante: Venstreforeningen har i egen rubrikk ført opp hvem av disse stemmeberettigede som er Venstre, hvem er Høyre og de som er Ubestemt. Inntekten dreier seg jevn over fra 500 kr. og oppover til 1.000 kr. En kjøpmann har 1.400 kr. og en enkelt, en ingeniør, har 2.400 kr. i inntekt.

Hva slags folk er det så som er medlemmer av Venstre og som stemmer Venstre? Jo, det er menn av alle yrker. Det var jo bare menn som hadde stemmerett den gang. Det er gårdbrukere (selveiere), leilendinger, husmenn, dagarbeidere, skomakere, smeder, tømmermenn, glassarbeidere eller stundom bare arbeidere, vognmenn, lærere o.s.v. o.s.v. et virkelig folkeparti, med di alle yrker er representert. Og av de 375 stemmeberettigede var altså 191 innskrevet i Venstrelaget! Tenk om Bærum Venstre hadde like stor prosent av dagens velgere med i laget!

Hva sier den første formålsparagraff? "Foreningens Formaal er paa Forfatningens Grund og Foreningen med Sverige at virke for Fedrelandets Frihed og Selvstendighed, Gjennemførelse af Selvstyre i Stat som Kommune og Virken for folkelig og tidsmessig Udvikling."

I § 9 heter det: "Enhver hæderlig Mand og Kvinde, der slutter sig til Foreningens Program, kan blive Medlem af Foreningen." Bestyrelsen kan gi ikke-medlemmer adgang til møtene, og kontingenten er 25 øre for året.

Hvilken rolle har Venstre spilt i politikken i Bærum?

I "Bærumsboka" som vel skulle være en objektiv kilde, heter det: "Venstre var i sin tid et mektig parti i Bærum. Ved valgmannsvalget til valg av stortingsmenn seiret Venstre i 1882, 1885 og 1891, da Bærum valgte sammen med Østre Bærum. Men etter at Arbeiderpartiet stilte liste ved kommunevalget for første gang i 1905, tapte Venstre mange plasser i kommunestyret." Har Venstre hatt ordføreren i Bærum noen gang? Jeg har nevnt at ordførervalgene før 1884 må sies å være upolitiske, og også nevnt opposisjonsmannen Ole Ellefsen, som vi regner som venstremann, og som var ordfører 1874 - 81. Men etter 1884 har Venstre hatt ordføreren i Bærum bare én gang, og da også bare en kort tid i slutten av 1945. Det var departementsråd Agnar Kringlebotten. Han ble valgt til viseordfører 1939, og da ordføreren, høyremannen, inspektør Th. Bjølgerud døde under krigen, rykket Kringlebotten opp som ordfører etter krigen.

Vi har hatt flere venstremenn som viseordførere, første gang i 1898. Dette år ble forholdstallsvalg første gang brukt ved formannskapsvalg, og Venstre og Høyre fikk hver 4 mann i formannskapet. Vel mest av gammel vane fikk H. ordføreren, det var forresten advokat C.F. Michelet, senere stortingsmann og utenriksminister, og Venstre fikk viseordføreren, og det var den tidligere nevnte fullmektig Johan Martinus Staff, som forresten også ble stortingsmann.

Senere da Venstre kom i mindretall i herredsstyret, men i den politiske sammensetning dannet "tungen på vektskålen", som det heter, fikk V. viseordføreren i 1938 ved sorenskriver, den gang justissekretær Bjarne Rognlien. Rognlien, som forresten også var formann i skolestyret, flyttet i 1939 fra Bærum.

og så rykket Agnar Kringlebotten opp som viseordfører, og ble altså ordfører i 1945. I 1952 var Venstre med sine 4 representanter i herredstyret atter vippen, og fikk sjefredaktør, den gang byråsjef Helge Seip, som viseordfører.

Så vidt jeg har kunnet finne ut har vi hatt bare en stortingsmann fra Bærum valgt av Venstre i Akershus, nemlig J.M. Staff, som jeg har nevnt før. Men et mangeårig medlem av Bærum Venstre, Helge Seip, har som vi alle kjenner til vært stortingsmann, valgt av Venstre i Oslo, selv om han bodde i Bærum.

Men tilbake til J.M. Staff. Jeg har bestandig hørt at Johan Sverdrup skulle være den siste som representerte Venstre i Akershus på Stortinget, men så vidt jeg har kunnet finne ut (og jeg har søkt opplysninger både på Stortingets kontor og på Universitetsbiblioteket) så må det være venstremannen fra Bærum, J.M. Staff. J. Sverdrup representerte Akershus uten avbrudd fra 1859 til 1884. Senere ble han valgt av Venstre i Stavanger amt, mens J.M. Staff var stortingsmann fra 1886 til 1888, og er altså den siste valgte stortingsmann av Venstre fra Akershus.

Flere ganger har Bærumsvenstre-menn vært førstemann på stortingslisten fra Akershus, og tatt det store arbeidet som følger med et slikt verv. Dessverre har jeg ikke hel sikkerhet for de første årtier av de 80 år vi nå feirer, men den første jeg personlig husker, er professor Olav Midttun i 1924. Justissekretær Bjarne Rognlien i 1936 og lektor, nå sosialrådmann Helge Rognlien i 1953 og 1957. Og selvfølgelig har mange andre Bærumsvenstre stått på stortingslisten på plasser lenger nede, uten at jeg her kan komme inn på navnene. Heller ikke kan jeg komme inn på navnene på de Venstrefolk fra Bærum som har spilt fremtredende rolle i organisasjonsarbeidet for Venstre på så mange felter: Formann i Norges Venstrekvinneklubb, formenn i Akershus Fylkesvenstrelag, medlemmer i styret for Norges Venstrelag, formann i Norges Unge Venstre o.s.v. o.s.v. Jeg kan heller ikke gi meg til å nevne navnene på de mange, mange som trofast har tatt sin jobb som kommunestyremedlemmer, formenn og styre i Venstrelaget gjennom alle de 80 år, medlemmer av kommunale styrer og utvalg m.v., de mange unevnte, og dessverre også så mange ganger glente som har vært med å gjøre Venstre til det det har vært og er, og som fortjener sin takk ved et jubileum som dette.

Glimt fra valgprogrammene m.v.

Små glimt fra valgprogrammene for Venstre i Bærum gjennom de 80 år kunne være av interesse. Men det stoffet er så overveldende stort at det vil være nok til flere foredrag. Den første tid var laget også aktivt med ved utformingen av programmene for stortingsvalgene. Den 29. novbr. 1896 foreslo en ekstraordinær generalforsamling i Vestre Bærum Venstrelag en del poster som de ville ha med på programmet for stortingsvalget, poster som selvfølgelig er preget av tiden de er sprunget ut av: a/ Hevdelse av flertallsstyret. b/ Eget utenriksstyre. c/ Eget konsulatvesen. d/ Lovfestelse av det rene flag. Så kommer som et eget tillegg: Stemmerett for kvinner bør for tiden ikke innføres.

Slik var synet på kvinnene i 1896 i Bærum, men i programmet for 1909 heter det: Stemmerett for kvinner etter samme regler som for menn.

Postene på de kommunale valgprogrammene er selvfølgelig av stor interesse, og et utdrag av de ville jo være Bærum Venstres egentlige historie. Det er de som viser hva partiet har arbeidet for og hva det har måttet å gjennomføre. Men vi må dessverre gå forbi det meste her, og bare konstatere at de alle er preget av den våknende sosialpolitikk som Venstre har vært den første talsmann for. At Bærum Venstre var tidlig ute med ideer som siden er blitt gjennomført, kan nevnes dette forslag fra lærer Nils Bårdseth i 1902: "Fortsatt utredning og nærmere formulering av folkeforsikringen." Riktignok ble forslaget forkastet med 20 - 4 stemmer, men senere gjentatt i andre former og med andre ord, og er vel en direkte forløper for 1960 årenes gjennomføring av folkepensjonen.

Og Venstre i Bærum slo på stortromma for sine saker i de første årene, bl.a. ved de mange store folkemøter de arrangerte, særlig i Sandvika. Så nær Oslo som Bærum lå, kunne de benytte Venstres beste krefter i den tid, og menn som Sverdrup, Vullum, Qvam, Blehr m.fl. talte da ofte i Bærum Venstrelag. Statsminister Otto Blehr bodde forresten i Bærum. Han kjøpte nemlig Gyssestad gård, som Bærum kommune nå har kjøpt, og det var Blehr som påbygget og utstyrte den store hovedbygning der ute.

Det går fraspagn om disse stormende folkemøter som Venstre arrangerte,

og det fortelles at diskusjonen gjerne fortsatte neste søndag når de møttes på kirkebakken. Det var nemlig vanskelig å bli ferdig før det ble for sent på kveld. Som regel står det i referatene når møtet sluttet, men en gang heter det lakonisk: "Møtet sluttet av seg selv, og formannen takket." Og at møtene var godt besøkt, viser denne sluttlinje i referatet fra et slikt møte: "Det var 150 tilstede, som synes lite for et slikt sentralt sted som Sandviken." Men i 1905 var det stille i Bærum Venstre, det hersket en slags stilltiende borgfred. Styreprotokollen melder: "Foreningen har på grunn av den politiske stilling vårt land har befundet seg i, kun avholdt ett offentlig møte med foredrag, der var besøkt av 150 mennesker."

Etter 1905 og atskillelsen fra Sverige, ble lovene forandret, og § 1 fikk nå denne ordlyd: "Bærum Venstreforening har til formål å samle Bærums nasjonale, frisinne og demokratiske menn og kvinner." Dette er siden forandret flere ganger, men hovedinnholdet av formålsparagrafen er stort sett den samme.

Egen lokalavis for Bærum Venstre
er en sak som Venstrepartiet har arbeidet meget med gjennom mange år. Hør bare hva generalforsamlingen for Vestre Bærum Venstreforening vedtok 11. mai 1902: "Da Asker og Bærums Budstikke begynte å utkomme, ble det av redaktøren lovet at bladet skulle være et upolitisk lokalorgan for bygden. I tillid hertil fikk bladet alminnelig tilslutning så vel av Venstre som av Høire. Det har særlig i den siste tid vist seg at Budstikken mer og mer går i høire-retning. Generalforsamlingen pålegger derfor foreningens formann at uttale for redaktøren at i tilfelle Asker og Bærums Budstikke for fremtiden redigeres som Høires organ, ser partiet seg nødt til at motarbeide bladets utbredelse i bygden."

Men Budstikka fortsatte sin kurs, og så finner vi i referatene fra Venstre møtene melding om flere forsøk på å starte en egen lokalavis. Partiet følte mer og mer de uheldige følger det hadde ikke å ha et eget talerør. I 1904 er man kommet så langt at en komite har arbeidet med å få også Asker og Røyken med, og det er ført underhandlinger med en redaktør Bernhoft. Det hele strandet imidlertid på økonomien og manglende tilslutning.

I 1915 er arbeidet igang med å få presseorganet "Akershus Budstikke" til å bli venstreorgan og lokalblad, uten at det likevel lykkes. Men i 1919 blir saken tatt opp igjen, og den drivende kraft i arbeidet er lærer Chr. Fjeldstad, en av de fremste Venstremenn i Bærum i lengere tid (medlem av herredsstyret og formannskapet), og et aktieselskap ble stiftet. Det ga ut bladet "Akershusposten", som kom ut i Sandvika med sitt første nr. den 27. okt. 1920, redaktør lærer Andreas Dyrhaug. Det gikk imidlertid ikke helt bra, økonomien sviktet, og Dyrhaug sluttet som redaktør etter 2 år. "Akershuspostens" videre skjebne kjenner vi alle under generalsekretær Evenrud's ledelse. Men det var stor optimisme i Bærum Venstre da avisen begynte å komme ut i 1920. Hør bare de mange forslag til navn som kom inn ved den navnekonkurranse som ble holdt: Tidens Løsen. Organ for Venstre i Asker og Bærum.

Bærums og Askers Tidende. 3/ Pritt ord. Venstreblad for Asker og Bærum. 4/ Vigula. 5/ Herpila. 6/ Trupedo. 7/ Langåra. 8/ Storslegga. 9/ Radikalaren. 10/ Skaugumsvarden. 11/ Kolsås. 12/ Løksa. 13/ Tiden, organ for Venstre i Asker og Bærum, og så endelig "Akershusposten", som ble navnet. Egen lokalavis er et vanskelig arbeide. Arbeiderpartiet i Asker og Bærum har også gjort flere forgjeves forsøk, uten å kunne løse saken.

Ja, dette med økonomien har vært en vanskelig sak i hele Bærum Venstres historie. Riktignok var ikke fordringene store, 25 øre i kontingent, og det gikk mange år før man under stor tvil hevet den til 50 øre. Det er stadig vanskelig å få balanse i regnskapene, men stadige innsamlinger redder situasjonen. Så kom krigen og okkupasjonen i 1940. Ikke bare ble all foreningsvirksomhet forbudt, men pengemådlene også beslaglagt. Fra Østre Bærum Venstre heter det: Den 17. okt. 1942 tok nasistene alle pengene våre, kr. 392,- som stod inne i Stabekk sparebank, og me såg dei aldri att.

Da var vi heldigere i Vestre Bærum Venstre. Jeg var selv formann og kasserer, og vi hadde bare kr. 1,12 i kassa som jeg la i en papirpose sammen med ei bankbok på 35 øre og gjemte det sammen med arkivet. Da jeg nå bladde gjennom arkivet igjen for å samle stoff til dette kåseri, fant jeg både bankboka og pengene igjen i god behold. Her er de! Østre Bærum ser ut til å ha brukt mange måter til å samle seg penger med forskjellig hell. Hør bare hva Peder Hovdan, som var skrivar i laget i over 30 år, og førte protokollen slik at den vil være en gullgrube for den som en gang skal skrive Bærum Venstre's historie, skriver:

"Den utlodning som laget sette i gang i vår, ser ikkje ut til å gå so godt som ein hadde venta. Men ein har då voni at so mykje må koma inn at ein får betalt gamal gjeld, og noko att til valarbeidet." Men regnskapene så sergeli-ge de ofte er, er ikkje uten glimt av humor de heller: Hør bare dette fra et årsmøtereferat fra Østre Bærum Venstre: "Docent Midttun ville gjerne vita kva lagets aktiva var for noko, og hr. Setså las opp lista over ting som laget har og den prisen det er sett i. Ein annan talar spurde om det verkeleg sto ute so mykje av årspengane som 100 kr. Han meinte elles at so lenge som laget dreiv med dette måltøysset, so kunne det ikkje verta onnorleis. Ein kunne like so godt rå seg til ei likkiste åt laget med ein gong."

Det var sikkert med ein liten flir i augnekroken at Hovdan førde dette til protokols.

Men møtebøkene forteller også om venstrefolk med penger og hjertelag for sin sak. De forteller om gaver på 1.000 kr. og i 1957 kom det inn 1.679 kroner i valgbidrag.

Møtereferatene

Ja, der er Peder Hovdan nr. 1, gjennom 30 år, med ypperlige referat. Fra Vestre Bærum må jeg nevne lærer O.A. Brekke gjennom mer enn 20 år med en skjønnskift og orden uten sidestykke, og siden lærer Chr. Fjeldstad, som skrev side etter side med referater fra møtene, særlig utdrag av debattene på årsmøtene. Det er jo adskillig godt stoff i slike møtebøker, og der er det også mange glimt av både humor og poesi. Hør bare hva den ellers så nøkterne, korrekte og forsiktige Peder Hovdan skriver i et referat fra stortingsvalget i 1945 tidt inne mellom lange kollarer av stemmetall og frammøteprosent: "Valdagen 5. oktober var fin med sol og mild luft, og det var fred, fest og høgtid mest som ein helgedag." Jeg hadde aldri trodd Hovdan var en slik lyriker!

Og da jeg leste Ludvig Persbråten's referat etter kommunevalget i 1937 var det som hver linje lyste av seiersstolthet, ja, nærmest overmøt. Og jeg ser ham for meg der han med fast hånd griper om pennen og skriver med kraftige trekk: "Den 2. desember var formannen innkalt til møte hos byråsjef Kringlebotten, Stabekk, hvor stillingen i det nye herredsstyre ble drøftet, og spørsmålet om Venstre som tungen på vektskålen, og som sådan hadde avgjørelsen av alle saker i sin hånd, skulle gjøre krav på viseordførersessen." 14 dager etterpå har han føyet til med enda større og kraftigere bokstaver: "Det gikk som nevnt foran, men ikke uten kamp. L.P."

Venstres historie i Bærum er historien om et parti snart i vekst og snart i tilbakegang gjennom de skiftende tider, historien om et parti med ideer og vilje til å utrette noe, særlig kanskje for de små i samfunnet. Og det har alltid vært et parti der det var høgt under taket, med rom for alle til å ha sin personlige mening og med lov til å følge denne. Bare en gang har jeg funnet melding om eksklusjon av et medlem, og det var ikke på grunn av hans oppfatning eller stemmegivning i kommunestyret. Møteprotokollen sier bare: "N.N. ble ekskludert av Venstre i Østre Bærum fordi han - enda han var sett upp på Venstrelista og kummulert - delte ut eit anna partis liste fyre valet og soleis skadde Vinstre."

Til slutt vil jeg også gjerne nevne de to avleggene som Bærum Venstre har fått i Bærum Venstrekvinne- og Bærum Unge Venstre.

Om Venstrekvinnelaget forteller møteboka at laget ble stiftet den 24. oktober 1935 på et møte hos fru Jørgina Hovdan. Det var 8 venstrekvinner møtt fram, og fru Kringlebotten ble første formann. Til å begynne med var det bare medlemmer fra Østre Bærum, men snart kom også Vestre med, og gjennom alle disse årene har Bærum Venstrekvinne- og Bærum Unge Venstre vært en aktiv forening som har vist initiativ på flere måter, noe vi takker dem for i dag.

Unge Venstrelag har vært forsøkt flere ganger uten at det egentlig har lyktes å få fart i arbeidet. Siste gang ble laget gjenopprettet i 1957, og i referatet heter det: "Bærum Venstre bør freiste å få i stand eit Unge venstrelag. Ein set store voner til dette, særlig med det liv ungdommen fører med seg, også til kveik for det gamle venstrelaget."

Vi takker for den "kveik" disse to lagene har gitt "det gamle Venstrelaget," for i Venstres arbeid trenger vi mer enn noe annet aktiv innsats nettopp fra disse to: kvinnene og ungdommen.